

พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2560 ที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กลุ่มที่ปรึกษากฎหมาย
สำนักกฎหมาย
กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่สำนักงานอุตสาหกรรมเข้าใจถึงบทบาทอำนาจหน้าที่และสิทธิตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ.

๒๕๖๐

๒. เพื่อให้สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติงานได้
อย่างถูกต้องตามอำนาจและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

๓. เพื่อให้การปฏิบัติราชการบรรลุตามเป้าประสงค์ตาม
ยุทธศาสตร์และพันธกิจที่ได้รับมอบหมาย

พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐

ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มีส่วนเกี่ยวข้องกับกฎหมายแร่ อย่างไร

มาตรา ๔ ได้กำหนดคำนิยามคำว่า

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”

หมายความว่า เทศบาล หรือ องค์การบริหารส่วน
ตำบล

พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐

ได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกฎหมายแร่ คือใคร

มาตรา ๔ กำหนดคำนิยาม “เจ้าพนักงานท้องถิ่น”

หมายความว่า นายกเทศมนตรี หรือนายกองค์การ
บริหารส่วนตำบล

หมายเหตุ ทั้งนี้ มีอำนาจหน้าที่ในเขตพื้นที่ของตนเองเท่านั้น

หมวด ๑

นโยบายบริหารจัดการแร่

มาตรา ๘ กำหนดให้มีผู้แทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๑ คน เข้าไปเป็นกรรมการทรงคุณวุฒิ ในคณะกรรมการนโยบายบริหารจัดการแร่แห่งชาติ ซึ่งนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมาย เป็นผู้แต่งตั้ง

หมายเหตุ หลักเกณฑ์ในการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้กำหนดโดยกฎกระทรวง

มาตรา ๙ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของ
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการนโยบาย
บริหารจัดการแร่แห่งชาติ

สาระสำคัญ

ได้กำหนดข้อยกเว้น สำหรับกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่มาจาก
ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดให้
ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น
หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
สามารถได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใน
คณะกรรมการนโยบายบริหารจัดการแร่แห่งชาติได้

มาตรา ๑๐

วาระการดำรงตำแหน่ง

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการนโยบายบริหาร
จัดการแร่แห่งชาติมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ
๔ ปี นับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง

หมายเหตุ ดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

หมวด ๒

คณะกรรมการแร่และคณะกรรมการแร่จังหวัด

ส่วนที่ ๒

คณะกรรมการแร่จังหวัด

มาตรา ๒๘ กำหนดให้องค์ประกอบของคณะกรรมการแร่
จังหวัด จะต้องเป็นผู้แทนองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นในท้องที่ที่ขอประทานบัตร เป็น
กรรมการโดยตำแหน่ง

หมวด ๔
การสำรวจแร่
ส่วนที่ ๒
อาชญาบัตรสำรวจแร่

มาตรา ๔๐ กำหนดให้ผู้ที่ประสงค์จะขออาชญาบัตร
สำรวจแร่ในท้องที่ใด ให้ยื่นคำขอต่อ
เจ้าพนักงานท้องถิ่นในท้องที่นั้น

หมายเหตุ เป็นเรื่องของหน้าที่

มาตรา ๔๑ วรรคหนึ่ง กำหนดให้เจ้าพนักงาน
ท้องถิ่นเป็นผู้ออกอาชญาบัตรสำรวจแร่
โดยอาชญาบัตรสำรวจแร่มีอายุ ๑ ปี นับแต่วันที่ออก
หมายเหตุ เป็นการกำหนดให้อำนาจ

วรรคสาม กำหนดให้เมื่อเจ้าพนักงาน
ท้องถิ่นได้ออกอาชญาบัตรสำรวจแร่แล้ว ให้แจ้ง
กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ภายใน
๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้ออกอาชญาบัตร
หมายเหตุ เป็นการกำหนดหน้าที่

ส่วนที่ ๕

อาชญาบัตรพิเศษ

มาตรา ๔๖ วรรคห้า กำหนดให้จัดสรร

ผลประโยชน์พิเศษให้แก่องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งของเขตพื้นที่คำขอ

อาชญาบัตรพิเศษ

วรรคหก กำหนดให้เงินผลประโยชน์
พิเศษที่กำหนดให้ นั้น จะต้องใช้ในการสำรวจหรือ
ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแร่หรือการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม
เท่านั้น

การจัดสรรผลประโยชน์พิเศษ

ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งของเขต
พื้นที่คำขออาชญาบัตรพิเศษ

ได้กำหนดผลประโยชน์พิเศษให้แก่องค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น ในลักษณะของเงินตอบแทนแก่
รัฐเพื่อตอบแทนการออกอาชญาบัตรพิเศษในอัตรา
แปลงละ ๑๐๐,๐๐๐.บาท (กรณีอาชญาบัตรพิเศษ
ตั้งอยู่ในเขต อบท. มากกว่า ๑ แห่ง ให้จัดสรรตาม
สัดส่วนของพื้นที่

(เป็นการกำหนดตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม)

หมวด ๕
การทำเหมือง
ส่วนที่ ๒

การขอประทานบัตร

มาตรา ๕๔ วรรคหนึ่ง กำหนดให้การยื่นคำขอ
ประทานบัตรต้องเสนอผลประโยชน์แก่รัฐ
ตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๕๔ วรรคสาม กำหนดให้จัดสรร
ผลประโยชน์พิเศษที่จะแบ่งให้แก่องค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งของเขตพื้นที่การทำเหมืองและ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีเขตติดต่อกับเขตพื้นที่
การทำเหมืองซึ่งอาจจะได้รับผลกระทบจากการทำ
เหมืองด้วย

วรรคสี่ กำหนดให้เงินผลประโยชน์
พิเศษที่กำหนดให้นั้น จะต้องใช้ในการสำรวจหรือ
ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแร่หรือเพื่อใช้ในการฟื้นฟู
สิ่งแวดล้อมเท่านั้น

การจัดสรรผลประโยชน์พิเศษที่จะแบ่งให้แก่องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น

๑. อันเป็นที่ตั้งของเขตพื้นที่การทำเหมือง
๒. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีเขตติดต่อกับ
เขตพื้นที่การทำเหมืองซึ่งอาจจะได้รับ
ผลกระทบจากการทำเหมืองด้วย

ตามสัดส่วนที่คณะกรรมการแร่

หรือคณะกรรมการแร่จังหวัด ตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

๑. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งของ
เขตพื้นที่การทำเหมือง จัดสรรให้ในสัดส่วนไม่น้อย
กว่าร้อยละ ๕๐

ส่วนที่เหลือจัดสรรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ที่มีเขตติดต่อกับเขตพื้นที่การทำเหมืองซึ่งอาจได้รับ
ผลกระทบจากการทำเหมือง ให้เป็นอำนาจของ
คณะกรรมการแร่และคณะกรรมการแร่จังหวัด

เป็นผู้พิจารณาและวินิจฉัยชี้ขาดว่าองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีเขตติดต่อกับเขตพื้นที่การ
ทำเหมืองใดได้รับผลกระทบจากการทำเหมือง ซึ่ง
ต้องอยู่ภายในรัศมีไม่เกิน ๕ กิโลเมตรจากแนวเขต
ประทานบัตร โดยอาจใช้ข้อมูลจากรายงานการ
วิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็นข้อมูลในการ
ประกอบการพิจารณา

กำหนดให้จัดสรรผลประโยชน์พิเศษ
ที่จะแบ่งให้แก่องค์กรปกครองส่วนเพื่อตอบแทน
การออกประทานบัตร ดังนี้

๑. เหมืองประเภทที่ ๑ ทุกชนิดแร่ ๑๕๐,๐๐๐ บาท
ต่อแปลง
๒. เหมืองประเภทที่ ๒ ทุกชนิดแร่ ๓๐๐,๐๐๐ บาท
ต่อแปลง
๓. เหมืองประเภทที่ ๓ ทุกชนิดแร่ ๕๐๐,๐๐๐ บาท
ต่อแปลง

มาตรา ๕๖ วรรคสอง กำหนดให้
เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ต้อง
ปิดประกาศการขอประทานบัตรของผู้ยื่นคำขอ
เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน ณ สำนักงาน
เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่ ที่ว่าการ
อำเภอ ที่ทำการกำนัน ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน และที่ทำ
การองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีการยื่นขอ
ประทานบัตร

เมื่อครบกำหนดเวลา ๓๐ วัน แล้ว

ให้เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของชุมชน ตามหลักเกณฑ์และ
วิธีการที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

หมวด ๗

การขุดหาแร่รายย่อยและการร่อนแร่

มาตรา ๙๔ กำหนดให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นเป็น

ผู้ออกใบอนุญาตขุดหาแร่รายย่อย

วรรคสอง กำหนดให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นสามารถ
กำหนดเงื่อนไขในใบอนุญาตเพื่อประโยชน์ในการ
ป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการ
ขุดหาแร่รายย่อย

วรรคสาม กำหนดให้ใบอนุญาตชุดหาแร่

รายย่อย มีอายุไม่เกิน ๑ ปี นับแต่วันที่ออก

มาตรา ๙๖ กำหนดให้องค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่น เพื่อกำหนด
รายละเอียดในการควบคุมและกำกับดูแลการชุดหา
แร่รายย่อยเพิ่มเติมจากหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีกำหนด
เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้ง

การขุดหาแร่รายย่อยไฟให้กระทำได้ทุกจังหวัด

โดยให้กระทำโดยเฉพาะแร่ ดังนี้

๑. แร่รัตนชาติ (ซึ่งเป็นแร่ที่นำมาเจียรระไนตกแต่ง หรือ แกะสลักเพื่อใช้เป็นเครื่องประดับ มีความงาม ทนทาน และหายาก เช่น เพชร พลอย เพทาย บุษราคัม โกเมน และนิล)

๒. แร่หินอุตสาหกรรม (จำพวกกรวด)

๓. แร่หินประดับและหินอุตสาหกรรมที่มีรูปทรง
ตามธรรมชาติ ซึ่งสามารถนำไปใช้เพื่อการประดับ
หรือตกแต่งได้

๔. แร่หินประดับชนิดหินชนวน

๕. แร่ที่นำไปใช้ในงานหัตถกรรมหรืออุตสาหกรรม
พื้นบ้าน

การขุดหาแร่รายย่อย

ให้กระทำได้ตามขนาดพื้นที่ ดังนี้

๑. ชนิดแร่รัตนชาติ จำนวนเนื้อที่ไม่เกิน ๑ งาน
๒. ชนิดแร่ตาม ๒ ๓ ๔ และ ๕ ดังที่กล่าวมาข้างต้น
จำนวนเนื้อที่ไม่เกิน ๑ ไร่

วิธีการขุดหาแร่รายย่อยให้กระทำได้ ดังนี้

๑. ใช้แรงงานคน และให้ใช้อุปกรณ์ประเภท

จอบ เสียม ชะแล่ พลั่ว หรือใช้เครื่องจักรรวมกัน

ไม่เกิน ๓๕ แรงม้า ในการขุดตักเพื่อให้ได้มาซึ่งแร่

๒. การขุดหาแร่รายย่อยชนิดแร่รัตนชาติ

๒.๑ ให้ใช้วิธีการขุดหลุม โดยมีความกว้าง

หรือความยาวของปากหลุมไม่เกิน ๒ เมตร

และมีความลึกจากระดับพื้นดินไม่เกิน ๑๐ เมตร
โดยแต่ละหลุมที่ดำเนินการขุดต้องห่างกันไม่น้อย
กว่า ๑๐ เมตร และต้องห่างจากหลุมที่กลบแล้วไม่
น้อยกว่า ๕ เมตร

ถ้าบริเวณขอบหลุมเป็นดินร่วนหรือขุดหลุมลึก
เกินกว่า ๒ เมตร ต้องทำการค้ำยันให้แข็งแรงและมี
การปิดกันป้องกันอันตรายไว้ให้เรียบร้อย

๓. การขุดหาแร่รายย่อย

โดยวิธีการขุดบ่อหรือร่องให้กระทำได้ทุกชนิดแร่

โดยห้าม (๑) ห้ามขุดบ่อหรือร่องลึกเกินกว่า ๕ เมตร

(๒) ความลาดชันของผนังบ่อหรือร่องต้อง
ไม่เกิน ๔๕ องศา

๔. การขุดหาแร่รายย่อยไม่ว่าด้วยวิธีใด

ห้ามขุดอุโมงค์แยกไปทางด้านข้างของหลุมหรือร่อง

คุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาตขุดหาแร่รายย่อย

(๑) บรรลุนิติภาวะ

(๒) มีสัญชาติไทย

(๓) มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในจังหวัดซึ่งมีการขุดหา
แร่รายย่อย

(๔) เป็นผู้ขึ้นทะเบียนผู้มีรายได้น้อยกว่า
กระทรวงการคลัง

มาตรา ๙๕ กำหนดให้เจ้าพนักงานท้องถิ่น
เป็นผู้รับแจ้งการร่อนแร่จากผู้ทำการร่อนแร่

มาตรา ๙๖ กำหนดให้องค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่น เพื่อ
กำหนดรายละเอียดในการควบคุมและกำกับดูแล
การร่อนแร่เพิ่มเติมจากหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรี
กำหนดเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้ง

การร่อนแร่ให้กระทำได้ทุกจังหวัด โดยให้กระทำได้เฉพาะแร่ ดังนี้

๑. แร่ดีบุกและแร่พลอยได้
๒. แร่ทังสแตน
๓. แร่ทองคำ
๔. แร่รัตนชาติ

การร่อนแร่ให้กระทำโดยใช้แรงงานคนแต่ละคน
โดยให้ใช้อุปกรณ์ประเภทจอบ เสียม พลั่ว หรือ
อุปกรณ์อื่นในลักษณะทำนองเดียวกันในการ
ขุดตักแล้วล้าง เลียง เพื่อให้ได้มาซึ่งแร่

การแจ้งและการรับแจ้งการรื้อถอน

๑. ผู้ประสงค์จะรื้อถอนให้แจ้งต่อเจ้าพนักงาน
ท้องถิ่น อันเป็นที่ตั้งที่ทำการรื้อถอน และให้เจ้า
พนักงานท้องถิ่นออกใบรับแจ้งพร้อมตรวจเอกสาร
หลักฐาน

๒. คุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาตร้อนแร่

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในจังหวัดที่จะทำ
การร้อนแร่

(๓) เป็นผู้ขึ้นทะเบียนผู้มีรายได้ไม่น้อยกว่า
กระทรวงการคลัง

๓. ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นแจ้งรายละเอียดใบรับแจ้ง
และการขึ้นทะเบียนผู้ร้อนแร่ในท้องที่ให้นายอำเภอ
ท้องที่และเจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่
ทราบภายใน

๗ วัน นับแต่วันที่ออกใบรับแจ้งและ
ขึ้นทะเบียนผู้ร้อนแร่

๔. ให้เจ้าพนักงานอุตสาหกรรมแร่ประจำท้องที่
รวบรวมรายละเอียดการออกใบรับแจ้งและการขึ้น
ทะเบียนผู้ร่อนแร่ในท้องที่แจ้งให้กรมอุตสาหกรรม
พื้นฐานและการเหมืองแร่หรือผู้ที่อธิบดีมอบหมาย
ทราบ ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งจาก
เจ้าพนักงานท้องถิ่น

๕. ใบรับแจ้งการร่อนแร่มีอายุ ๑ ปี
นับแต่วันที่รับแจ้ง

หมวด ๑๐

ส่วนที่ ๒

การยกเลิกใบอนุญาต

มาตรา ๑๒๖ กำหนดให้ผู้ออกใบอนุญาตชุดหาแร่ราย
ย่อยสามารถจะยกเลิกใบอนุญาตชุดหาแร่รายย่อยได้
เมื่อผู้ได้รับใบอนุญาตไม่มารับภายใน ๓๐ วัน นับแต่
ได้รับแจ้ง โดยไม่มีเหตุอันควร

มาตรา ๑๒๘ กำหนดให้เจ้าพนักงานท้องถิ่น
มีอำนาจในการสั่งเพิกถอนใบอนุญาตจัดหาแร่รายย่อย
ได้เมื่อผู้มีหน้าที่ต้องชำระหนี้ตามกฎหมายว่าด้วยแร่
ไม่ชำระหนี้ และได้มีหนังสือบอกกล่าวเป็นหนังสือให้
ชำระแล้ว แต่ไม่ชำระภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันรับ
คำบอกกล่าว

มาตรา ๑๓๑ กำหนดให้ ผู้รับใบอนุญาตขุดหาแร่
รายย่อย ผู้แจ้งการร่อนแร่ ต้องชำระค่าภาคหลวงแร่
สำหรับแร่ที่ได้จากการขุดหาแร่รายย่อยหรือการร่อนแร่

หมายเหตุ ๑. ค่าใบอนุญาตขุดหาแร่รายย่อยซึ่งเป็น
ค่าธรรมเนียมตามกฎหมาย (เก็บตามที่กฎกระทรวงกำหนด)

๒. ค่าภาคหลวงแร่ที่จัดเก็บจากผู้รับ

ใบอนุญาตขุดหาแร่รายย่อย ผู้แจ้งการร่อนแร่ (เก็บตามที่
กฎกระทรวงกำหนด)

(ให้จัดเก็บเป็นรายได้ของแผ่นดิน)

หมวด ๑๔

การควบคุมและการตรวจสอบ

ส่วนที่ ๑

พนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา ๑๔๓ กำหนดให้

(๑) พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่ เข้าไปใน

เขตเหมืองแร่ เขตประกอบธุรกิจแร่ เขตแต่งแร่

เขตโลหกรรม เขตขุดหาแร่รายย่อย หรือเขตที่มี
การร่อนแร่ เพื่อตรวจสอบการประกอบกิจการดังกล่าว
ระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตกหรือ
ในเวลาทำการของสถานที่ดังกล่าว

(๒) สั่งเป็นหนังสือให้ผู้ขุดหาแร่รายย่อย
ผู้ประกอบกิจการร่อนแร่ ระงับการกระทำที่เป็นการฝ่า
ฝืน หรือแก้ไขปรับปรุง หรือปฏิบัติให้ถูกต้องเหมาะสม
หรือจัดการป้องกันอันตรายอันเกิดจากการประกอบ
กิจกรรมนั้นภายในระยะเวลาที่กำหนด

หมายเหตุ ต้องมีการแต่งตั้งให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย

มาตรา ๑๔๔ ในกรณีที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม
คำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ออกตามมาตรา ๑๔๓
(๒) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รายงานต่ออธิบดี ผู้ออก
อาชญาบัตร ผู้ออกประทานบัตร หรือผู้ออก
ใบอนุญาต เพื่อพิจารณาพักใช้หรือเพิกถอนอาชญา
บัตร ประทานบัตร ใบอนุญาตหรือระงับการประกอบ
กิจการต่อไป

ขอขอบคุณ

สำนักกฎหมาย

กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่